

Sygnatura akt XII C 2170/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Poznań, dnia 28 listopada 2019 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu XII Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący: sędzia Hanna Ratajczak

Protokolant: Starszy sekretarz sądowy Katarzyna Słup-Ostrawska

po rozpoznaniu w dniu 28 listopada 2019 r. w Poznaniu

na rozprawie sprawy z powództwa (...) Bank S.A. z siedzibą w W.

przeciwko A. M.

- o zapłatę

I. Powództwo oddala,

II. Kosztami postępowania obciąża powoda i wobec powyższego zasądza od powoda na rzecz pozwanej kwotę 5417zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Hanna Ratajczak

Sygnatura akt XII C 2170/18

UZASADNIENIE

W dniu 16 sierpnia 2018 r. powód (...) Bank S.A. w W. wytoczył powództwo przeciwko pozwanej A. M. przed Sądem Rejonowym L (...). W treści pozwu powodowy bank żądał zasądzenia od pozwanej kwoty 80.075,75 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. Powód żądał także zasądzenia zwrotu kosztów sądowych w kwocie 1.001 zł oraz zasądzenia zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Uzasadniając powództwo powód wskazał, że między stronami w dniu 30 grudnia 2016 r. zawarta została umowa pożyczki, na podstawie której pozwana zobowiązała się do terminowej spłaty określonej kwoty pieniężnej na rzecz powoda. Pozwana nienależycie wykonywała zobowiązanie nie dokonując terminowych wpłat, a zadłużenie powstałe na tle realizacji umowy z dniem 23 lipca 2018 r. stało się w pełni wymagalne. Pismem z dnia 25 lipca 2018 r. powód wezwał pozwaną do spłaty wymagalnego zadłużenia, jednakże zadłużenie nie zostało spłacone

Do kwoty objętej powództwem powód zaliczył następujące należności: niespłacony kapitał pożyczki w kwocie 74.988,47 zł, odsetki umowne w kwocie 4.346,65 zł oraz odsetki umowne za opóźnienie w kwocie 740,63 zł.

Pozew – k.1-4

Nakazem zapłaty z dnia 12.9.2018 r. wydanym w elektronicznym postępowaniu upominawczym w sprawie VI Nc-e (...) referendarz sądowy w Sądzie Rejonowym L. nakazał pozwanej w ciągu dwóch tygodni od doręczenia nakazu zapłacić powodowi kwotę 80.075,75 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 16 sierpnia 2018 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 4.601 zł tytułem zwrotu kosztów procesu albo wnieść w tym terminie sprzeciw.

Nakaz zapłaty – k.5

Od powyższego nakazu zapłaty sprzeciw wniosła pozwana żądając zawieszenia postępowania, a na wypadek nieuwzględnienia tego żądania – rozłożenia należności pozwanej wobec powoda na 10 lat, tj. 120 rat w kwocie po 668 zł, płatnych do 10-go dnia każdego miesiąca na wskazany rachunek powoda, a także zasądzenia na rzecz pozwanej kosztów procesu według norm przepisanych.

Pozwana przyznała, że zawarła umowę pożyczki z powodowym bankiem oraz pozostawała w zwłoce z zapłatą należności wynikających z tej umowy. Pozwana przyznała też, że kwota wysokości jej zadłużenia jest poza sporem. W dalszej części sprzeciwu podniosła, że pozwana skorzystała z usług pośrednika – (...) S.A. we W.. W wyniku przestępczych działań jego pracowników pozwana stała się dłużnikiem powoda z tytułu umowy pożyczki, mimo że nie miała zdolności kredytowej. Większość środków pochodzących z pożyczki przejął wymieniony pośrednik oraz jeszcze jeden podmiot, z którym pozwanej nigdy nie łączył stosunek obligacyjny – (...) S.A. w G.. W związku z przestępstwem popełnionym na szkodę pozwanej toczy się w Prokuraturze (...) we W. sprawa (...), co uzasadnia zawieszenie postępowania na czas postępowania karnego. Poza tym zobowiązanie pozwanej przekracza jej obecne możliwości finansowe, a w konsekwencji czyni niemożliwą terminową realizacją spłat pożyczki. Pozwana jest zatrudniona jako artysta chóru Teatru Wielkiego w P. z wynagrodzeniem 2.400 zł netto miesięcznie. Nadto na pozwanej ciąży zobowiązania z dwóch innych kredytów w kwocie ponad 150.000 zł. Wobec powyższego istnieją przesłanki rozłożenia należności wobec pozwanej na raty, jako że obecne jej możliwości zarobkowe i majątkowe wykluczają spłatę rat w wysokości wynikającej z umowy.

Sprzeciw od nakazu zapłaty – k.7-9

Postanowieniem z dnia 18.10.2018 r. wydanym w sprawie VI Nc-e (...) referendarz sądowy w Sądzie Rejonowym L. (...)przekazał sprawę tutejszemu Sądowi.

Postanowienie – k.27

W piśmie procesowym z 22 stycznia 2019 r. powód oświadczył, że podtrzymuje powództwo, wskazując że nie miał żadnego wpływu na fakt zawierania innych umów przez pozwaną, w tym umowy pośrednictwa finansowego. Umowa zawarta przez pozwaną została zawarta przez nią w jej interesie i na jej odpowiedzialność za co powodowy bank nie może ponosić odpowiedzialności.

Powód wskazał, że pozwana dokonała jedynie częściowej spłaty zobowiązania, a odsetki naliczył zgodnie z postanowieniami umowy. Pozwana nie dotrzymała warunków umowy w związku z czym bank pismem z dnia 24 maja 2018 r. wypowiedział jej umowę. Pismo doręczono pozwanej w dniu 1 czerwca 2018 r. Doszło do skutecznego wypowiedzenia umowy. Z uwagi na brak spłaty w wyznaczonym w wypowiedzeniu terminie wierzytelność stała się wymagalna z dniem 23 lipca 2018 r. Wcześniej powód kierował wobec pozwanej wezwanie do zapłaty z dnia 26 lutego 2018 r. oraz pismo informujące o zaległości z dnia 30 stycznia 2018 r.

Pismo procesowe – k.32, koperta – k.103

Postanowieniem z 1.3.2019 r. tutejszy Sąd oddalił wniosek pozwanej o zawieszenie postępowania.

Postanowienie – k.110

W piśmie procesowym, które wpłynęło do tutejszego Sądu w dniu 19 marca 2019 r. pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie na rzecz pozwanej od powoda zwrotu kosztów procesu według norm przepisanych. Pozwana w piśmie procesowym powoływała się na to, że zawierała umowę pod wpływem błędu. Pozwana wskazała, że zawierając umowę była przekonana, iż nie figuruje na dokumencie umowy jako kredytobiorca, a jako „opiekun kredytu”, o czym zapewniali ją pracownicy pośrednika kredytowego. Jej zobowiązanie miało mieć charakter tymczasowy i po 3 miesiącach przeniesione na inną osobę. Nadto pozwana myliła się co do swoich możliwości kredytowych wobec tak drogiego kredytu.

Pismo procesowe – k.118-120

Na rozprawie w dniu 28 listopada 2019 r. pozwana wnosila jak dotychczas.

Protokół rozprawy – k.221, 223

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny.

W dniu 22 grudnia 2016 r. powód (...) Bank S.A. w W. oraz pozwana A. M. zawarli umowę pożyczki nr (...). Z umowy wynikało, że bank udziela pozwanej za pośrednictwem (...) S.A. w G. pożyczki pieniężnej w kwocie 78.758,47 zł, którą pozwana ma spłacać 144 równych ratach kapitałowo odsetkowych płatnych do 21-go dnia każdego miesiąca (§1 umowy).

Całkowita kwota do zapłaty przez pozwaną wynosiła 135.442,87 zł. Na kwotę tę składała się całkowita kwota pożyczki w kwocie 46.830,95 zł (78.758,47 zł minus kredytowane przez bank koszty pożyczki w postaci prowizji w wysokości 16.145,49 zł oraz opłaty pobieranej przez pośrednika w wysokości 15.782,03 zł) oraz jej całkowity koszt w kwocie 88.611,92 zł obejmujący odsetki umowne (56.684,40 zł), prowizję (16.145,49 zł), a także opłatę pobieraną przez pośrednika (15.782,03 zł) (§5 i § 1 umowy).

Umowa pożyczki rozwiązywała się z zachowaniem 30-dniowego terminu wypowiedzenia, bądź w każdym czasie – za porozumieniem stron. Zgodnie z umową w przypadku jeżeli pożyczkobiorca opóźnia się ze spłatą zobowiązania pożyczkowego bank wzywa go do dokonania spłaty zaległości w terminie 14 dni roboczych od daty otrzymania wezwania, a jeżeli należności nie zostaną spłacone w wyznaczonym terminie, bądź gdy wniosek o restrukturyzację zadłużenia zostanie odrzucony, bank ma prawo wypowiedzieć umowę (§9 ust. 1 i 3 umowy).

B., nadto dowód: kopia umowy – k.72-77, także w kopii akta (...), Prokuratury (...) we W., kopia wniosku o pożyczkę – k.93-94

Po zawarciu umowy, w dniu 22 grudnia 2016 r., a rachunek bankowy pozwanej przelano kwotę 46.830,95 zł. Dokonano również z rachunku pożyczki przelewów na rachunki innych podmiotów tytułem opłaty pobieranej przez pośrednika kredytowego (15.782,03 zł) oraz tytułem prowizji od udzielanej pożyczki (16.145,49 zł).

Bezsporne, nadto dowód: kopia dyspozycji uruchomienia pożyczki – k.82, także w kopii akta (...)Prokuratury (...) we W., potwierdzenie przelewu – k.157

Pozwana miała płacić raty od stycznia 2017 r. do grudnia 2028 r. Pozwana płaciła ustalone raty w 2017 r. Później zaprzestała spłat.

B., nadto dowód: potwierdzenia przelewów – k.145-156

Pismem datowanym na 31 stycznia 2018 r. powód poinformował pozwaną o jej stanie zadłużenia w kwocie 938,96 zł. Pismem datowanym na 27 lutego 2018 r. powód wezwał pozwaną do zapłaty zaległości w kwocie 1.880,61. Pismem datowanym na 23 marca 2018 r., a doręczonym pozwanej w dniu 3 kwietnia 2018 r. powód wezwał pozwaną do zapłaty zaległości w kwocie 2.824,72 zł.

Dowód: pisma banku – k.59, 58, 55, zapis śledzenia przesyłek – k.56-57

W dniu 1 czerwca 2018 r. pozwana otrzymała pochodzące od powodowego banku pismo, datowane na 24 maja 2018 r., zatytułowane „warunkowe wypowiedzenie Umowy o pożyczkę/ o kredyt konsolidacyjny Nr (...)”. W piśmie bank wskazywał, że wzywa pozwaną do dokonania w terminie 14 dni roboczych, licząc od dnia otrzymania pisma, spłaty zaległości w kwocie 4.725,97 zł, informował o możliwości złożenia w tym samym terminie wniosku o restrukturyzację zadłużenia, a ponadto wskazywał, że w razie nieskorzystania z przysługujących pozwanej uprawnień wypowiada umowę pożyczki Nr (...) z zachowaniem 30-dniowego okresu wypowiedzenia. W przypadku nieuregulowania

zadłużenia lub uregulowania go w niepełnej wysokości umowa miała być rozwiązana z dniem upływu okresu wypowiedzenia.

Dowód: pismo banku – k.48-49, potwierdzenie odbioru – k.50-51

Pismem datowanym na dzień 25 lipca 2018 r. powód wezwał pozwaną do zapłaty kwoty 79.443,03 zł w terminie 7 dni. Pismo zostało doręczone pozwanej w dniu 3 sierpnia 2018 r.

Dowód: pismo banku – k.52, zapis śledzenia przesyłek – k.53-54

Sąd ustalił powyższy stan faktyczny na podstawie przytoczonych powyżej dowodów w postaci dokumentów i ich kopii oraz tego, że pozwana przyznała fakt zawarcia umowy oraz wysokość kwoty pozostałej do spłaty. Autentyczności i wiarygodności przywołanych dowodów w toku procesu nie podważała żadna ze stron. Również Sąd nie znalazł podstaw, by czynić to z urzędu. Dotyczy to również kopii dokumentów. Skoro żadna ze stron nie zaprzeczała okolicznościom w nich wskazanych należy uznać, że okoliczności te zostały przyznane.

Sąd przy konstruowaniu stanu faktycznego w sprawie niniejszej nie wziął pod uwagę zeznań świadka B. K. (k.195-196). Okoliczności zawierania umowy przez pozwaną, o których świadek mówił w swoich zeznaniach są pozbawione znaczenia w sprawie niniejszej, dla której rozstrzygnięcia istotny był jedynie sposób i czas złożenia przez powoda oświadczenia o wypowiedzeniu umowy.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

Powództwo jest bezzasadne.

Przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości (art. 720 § 1 k.c.).

Pozwana w toku przedmiotowego postępowania cywilnego wносиła o jego zawieszenie, powołując się na to, że w Prokuraturze (...) we W. toczy się postępowanie karne w sprawie (...) dotyczące przestępstw, jakich mieli dopuścić się pracownicy podmiotu za pośrednictwem którego pozwana zawarła umowę pożyczki z powodowym bankiem. Sąd orzekający w sprawie niniejszego oddalił ten wniosek. Zawieszenie postępowania w wypadku ujawnienia czynu, którego ustalenie mogłoby wywrzeć wpływ na rozstrzygnięcie sprawy cywilnej (art. 177 § 1 pkt 4 k.p.c.) jest fakultatywne. Postępowanie karne w sprawie przywołanej przez pozwaną, biorąc pod uwagę obszerność jego materiału, będzie trwało jeszcze przez długi czas, co jest tym bardziej prawdopodobne, iż nadal tkwi ono w fazie postępowania przygotowawczego. Zawieszenie postępowania mogłoby doprowadzić do nadmiernej przewlekłości procesu w sprawie niniejszej. Jeżeli pozwana chce wykazać fakty, które uznaje istotne dla rozstrzygnięcia może to uczynić także w postępowaniu cywilnym. Pomijając już jednak to co zostało już powiedziane, przede wszystkim należy zwrócić uwagę na to, że wynik postępowania karnego w sprawie przywołanej przez pozwaną jest pozbawiony znaczenia dla przedmiotowej sprawy. Materiał faktyczny i dowodowy zebrane w sprawie nakazują przyjąć, że bez względu na wynik postępowania karnego powództwo i tak należałoby oddalić.

W przedmiotowej sprawie nie było sporne, że pozwana zawarła umowę pożyczki z powodowym bankiem. Nie było również sporna wysokość dochodzonych przez bank roszczeń. Pozwana wskazywała jednak, że zawierała umowę pod wpływem błędu, jako że podmiot pośredniczący w zawieraniu umowy zapewniał ją, iż umowa ma charakter tymczasowy, ona sama nie jest kredytobiorcą, lecz „opiekunem kredytu”, a po upływie trzech miesięcy od zawarcia umowy w stosunek umowny w miejsce pozwanej wejdzie inna osoba, na korzyść której pozwana faktycznie umowę zawierała. Okoliczności podane przez pozwaną nie mają jednak dla rozstrzygnięcia w przedmiotowej sprawie większego znaczenia, jako że analiza materiału dowodowego i faktycznego zgromadzonego w toku procesu nakazuje przyjąć istnienie okoliczności, która wyprzedza okoliczności, na które powołuje się pozwana. Sąd doszedł do

przekonania, że w przedmiotowej sprawie nie doszło do skutecznego wypowiedzenia przez powodowy bank umowy pożyczki zawartej z pozwaną, co czyni roszczenie banku przedwczesnym.

Pismem datowanym na 24 maja 2018 r., które doszło do pozwanej w dniu 1 czerwca 2018 r. tytułowanym jako „warunkowe wypowiedzenie umowy” bank wskazał pozwanej, że wzywa ją do zapłaty zaległej kwoty 4.725,97 zł w terminie 14 dni roboczych, a w razie braku zapłaty w tym terminie (oraz braku wniosku o restrukturyzację zadłużenia) wypowiada jej umowę pożyczki z zachowaniem 30-dniowego terminu wypowiedzenia. W istocie swej bank złożył pozwanej oświadczenie woli, że wypowiada jej umowę pod warunkiem, że nie zapłaci ona żądanej przez bank kwoty we wskazanym przez niego terminie. Takie wypowiedzenie umowy dotknięte jest jednak wadliwością, które czyni je bezskutecznym. Wypowiedzenie umowy jest czynnością prawnokształtującą, wpływającą na sytuację prawną nie tylko składającego oświadczenie, ale również jego adresata, będącego kontrahentem wypowiadającego umowę. Oświadczenie woli obejmujące wypowiedzenie powinno zatem cechować się pewną jasnością, kategoriowością. Znaczenie tego oświadczenia jest tak doniosłe dla adresata oświadczenia, iż jego brzmienie nie może pozostawiać pola do domysłów, być niejasnym, pozostawiać adresata oświadczenia w niepewności co do jego sytuacji prawnej, zwłaszcza jeśli jest on konsumentem. Zdaniem Sądu w piśmie, które pozwana otrzymała od banku wyraźnie i jednoznacznie określono jedynie kwotę o której zapłatę bank wzywał, jak również termin do jej zapłaty. Warunkowość zaś oświadczenia o wypowiedzeniu umowy czyni je niejednoznacznym. Nie wynika z niego precyzyjnie jak ma być liczony okres wypowiedzenia, ani z jaką datą dojdzie do rozwiązania umowy. Ochrona prawna kontrahenta, któremu wypowiada się umowę wymaga zaś gwarancji pewnej stabilności w uregulowaniu stosunków między stronami umowy. Oświadczenie powodowego banku nie czyni zadość tym wymogom, skoro nie określa z góry, jasno i precyzyjnie, z którym dniem stosunek umowny między stronami wygasa. Na wagę odpowiedniego sformułowania oświadczenia o wypowiedzeniu umowy dla jego skuteczności zwrócono uwagę w orzecznictwie (zob. wyrok SA w Białymstoku z 19.7.2018 r., I ACa 285/18, Lex Nr 2638345).

Poza powyższym należy również wskazać na równie istotną dla rozstrzygnięcia kwestię. Mianowicie zauważyć wypada, że sposób w jakim powodowy bank chciał dokonać wypowiedzenia umowy jest niezgodny z jej postanowieniami. Zgodnie z § 9 ust. 3 umowy zawartej przez strony (k.76) w przypadku jeżeli pożyczkobiorca opóźnia się ze spłatą zobowiązania z tytułu udzielonej pożyczki, bank wzywa pożyczkobiorcę do dokonania spłaty zaległości w terminie 14 dni roboczych, a jeżeli należności nie zostaną uregulowane w całości w wyznaczonym terminie, bank ma prawo wypowiedzieć umowę. Umowa zatem wyraźnie rozróżnia następujące momenty: wezwania do zapłaty zaległej należności, uzyskania przez bank uprawnienia do wypowiedzenia umowy oraz samego wypowiedzenia umowy. Z samej umowy wynika, że dopiero po tym, gdy biorący pożyczkę, który popadł w opóźnienie, zostanie wezwany przez bank do zapłaty zaległości, a termin ten upłynie bezskutecznie, bank może wypowiedzieć umowę. Zgodnie z postanowieniami umowy, która łączy strony niniejszego procesu, wezwanie do zapłaty i oświadczenie o wypowiedzeniu umowy muszą nastąpić w dwóch różnych punktach czasowych, zawsze z zachowaniem odpowiedniej rozpiętości czasowej, nigdy jednocześnie. W przedmiotowej sprawie tego zabrakło. Powód co prawda wezwał pozwaną do zapłaty gdy opóźniała się z zapłatą rat pożyczki, jednakże nie wypowiedział jej umowy po upływie wskazanego 14-dniowego terminu. Dopiero bowiem po upływie tego terminu zyskiwał uprawnienie do skutecznego składania takiego oświadczenia. Oświadczenie o warunkowym wypowiedzeniu umowy zawarte w piśmie, w którym wzywał pozwaną do zapłaty nie wywołało skutków prawnych, skoro zostało złożone przez powoda przed uzyskaniem uprawnienia do wypowiedzenia umowy. Pogląd, że w wypadku postanowień umownych analogicznych jak w przedmiotowej sprawie, do wypowiedzenia może dojść dopiero po wyczerpaniu przez bank działań upominawczych przejawia się w orzecznictwie (zob. wyrok SN z 8.9.2016 r., II CSK 750/15, Lex Nr 2182659).

Mając na uwadze zarówno niejednoznaczność oświadczenia powoda o wypowiedzeniu umowy jak i sprzeczność jego złożenia z postanowieniami umowy łączącej strony Sąd uznał, że powodowy bank nie wypowiedział pozwanej skutecznie umowy pożyczki. Skoro tak, roszczenie powoda jest przedwczesne, a w konsekwencji niewymagalne. Czyni to powództwo bezzasadnym i niezasługującym na uwzględnienie. Należało je zatem oddalić, co Sąd uczynił w punkcie 1 wyroku.

O kosztach procesu Sąd orzekł kierując się zasadą odpowiedzialności za wynik postępowania. Zgodnie z art. 98 § 1 k.p.c. strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu). W przedmiotowej sprawie przegrał powodowy bank, w związku z czym należy się od niego stronie pozwanej zwrot kosztów procesu. Na zasądzoną kwotę składa się wynagrodzenie adwokata pozwanej (stawka minimalna w wysokości 5.400 zł zgodnie z § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22.10.2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie, Dz. U. poz. 1800 ze zm.) oraz opłata skarbową od udzielonego mu pełnomocnictwa (17 zł). O kosztach procesu Sąd orzekł w punkcie 2 wyroku.

/-/ Hanna Ratajczak

ZARZĄDZENIE

1. Odnotować.
2. Odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi pozwanej.
3. Akta przedłożyć po upływie 21 dni od doręcznie lub z pismem.

P., 9.12.2019 r. **Sędzia Hanna Ratajczak**